

Til Arbejdsmiljørådet

Redegørelse for Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2023

19 marts 2024

J.nr. 20155100050

AM
SHY

1. Fondens grundlag og formål

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev oprettet i 2003 og finansieret med satspuljemidler, med det formål at støtte forskning og udvikling i arbejdsmiljø for at forebygge og begrænse udstødelse fra arbejdsmarkedet. Fra 2009 blev bevillingen til fonden permanentgjort med en årlig bevilling på finansloven og et årligt tilskud fra Arbejdsmiljørådet.

Fonden har hjemmel i tekstanmærkning 115 på finansloven og bekendtgørelsen om Arbejdsmiljøforskningsfonden. Fonden er placeret under beskæftigelsesministeren, og den daglige sekretariatsbetjening og administration varetages af Arbejdstilsynet.

Tabel 1 viser den samlede bevilling samt de midler, der er til rådighed bl.a. til uddeling fra fonden.

Tabel 1

Beviling (fra FL2024)

Mio. kr., årets pl-niveau	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bevilling på finansloven	61,8	53,0	50,9	51,1	51,1	68,9
Heraf tilskud fra Arbejdsmiljørådet	4,1	4,1	3,9	4,1	4,1	4,1

Anvendelse af midler

Mio. kr., årets pl-niveau	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Afsat til NFA	10,3					
Pulje til vidensopbygning om forebyggelse af nedslidning og arbejdsulykker	4,0	4,2				
Midler til administration (sekretariat)*	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Driftsudgifter (vederlag, konference mv.)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Midler til uddeling	44,6	45,8	47,9	48,1	48,1	65,9
I alt	61,8	53,0	50,9	51,1	51,1	68,9

Anm.: I bevillingen er der i perioden 2021-2023 tilføjet 4 mio. kr. årligt til pulje til videnopbygning vedr. nedslidning. Bevillingen er desuden reduceret med 4,8 mio. kr. årligt i 2021 og 2022 som følge af udmøntning af besparelse på statens konsulentforbrug, jf. Aftale om finansloven for 2021 mellem regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet.

Anm.: Midler til administration af Arbejdsmiljøforskningsfonden i Arbejdstilsynet afholdes i perioden 2019-2021 af finanslovkontoen 17.11.10. Beskæftigelsesministeriets administration af satspuljer. For 2022 og frem afholdes udgifter til administration på 2,2 mio. kr. årligt af bevillingen 17.21.08. Arbejdsmiljøforskningsfonden.

Der er i 2023 anvendt ca. 500.000 kr. til drift af fonden: Afholdelse af bedømmelsesmøder, honorering af udvalgsmedlemmer i de faglige bedømmelsesudvalg og afholdelse af konference.

2. Fondens opslag og uddelinger i 2023

Arbejdsmiljøforskningsfonden havde to ordinære opslag i 2023 med ansøgningsfrist hhv. 31. marts og 1. september. Opslagene havde følgende hovedtemaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Ergonomisk arbejdsmiljø
- Kemisk arbejdsmiljø

Der blev indsendt i alt 75 ansøgninger til et samlet beløb på 182 mio. kr – en betydelig nedgang fra 2022, hvor der blev indsendt 85 ansøgninger til et samlet beløb på 219 mio. kr. Fonden ønsker flere gode ansøgninger om interventions- og implementeringsprojekter og vil iværksætte initiativer for at fremme en positiv udvikling.

Ud af de 75 ansøgninger i 2023 blev 29 godkendt af de faglige bedømmelsesudvalg DVU og UUU. Efter prioritering i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg bevilgede fonden i alt 49,4 mio. kr. til 19 projekter. Heraf var de 3,3 mio. kr. overført fra Arbejdsmiljøpuljen.

Projekterne er kort beskrevet og opdelt på tema i bilaget 'Igangværende projekter 2023'. De afsluttede projekter er oplistet i afsnit 7 og er desuden beskrevet i bilaget 'Afsluttede projekter i 2023'. Bevillingerne i 2023 er i tabel 2 fordelt på tema:

Tabel 2

Bevillinger fra Arbejdsmiljøforskningsfonden 2023

2023			
Tema	Antal projekter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet uddeling
Arbejdsulykker	1	2,2	4%
Ergonomisk arbejdsmiljø	7	16,5	33%
Kemisk arbejdsmiljø	4	10,4	21%
Psykisk arbejdsmiljø	3	8,3	17%
Tværgående emner	4	12,1	24%
I alt		49,5	100%

Det bemærkes, at projekter om virkemidler ofte er knyttet til ét eller flere af de øvrige temaer: muskel-skelet, psykisk arbejdsmiljø osv.

3. Bevillinger fra Arbejdsmiljøforskningsfonden siden 2003

Tabel 3 nedenfor viser bevillingerne fra fondens start i 2003 til og med 2023 fordelt på de temaer, inden for hvilke man har kunnet søge. Kolonne 2 viser, hvor ofte de enkelte temaer været slået op i hele perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb, der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i perioden samlet set støttet 435 projekter til et beløb på i alt 1,1 mia. kr.

Nogle af projekterne inddrager problemstillinger på tværs af temaer. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne psykisk arbejdsmiljø, muskel- skelet- besvær og virkemidler.

Fordelingen af midler afhænger naturligvis af, hvor mange gange de enkelte temaer har været slået op, men også af, hvor store forskningsmiljøerne er inden for det pågældende tema og dermed hvor mange ansøgninger, fonden modtager inden for hvert tema.

Tabel 3

Projektbevillinger 2003-2023

Tema	Antal opslag	Antal projekter	Mio. kr.	Andel af samlet bevilling
Udstødelse og sygefravær	1	5	24,8	2%
Arbejdsulykker	28	42	120,9	11%
Nye teknologier	1	5	12,6	1%
Virkemidler	22	79	185,2	16%
Arbejde med mennesker	1	5	17,5	2%
Mindre virksomheder	1	3	10,5	1%
Psykisk arbejdsmiljø	29	97	257,4	23%
Muskel-skelet / ergonomisk arbejdsmiljø	28	76	193,4	17%
Støj	4	7	22,5	2%
Nyt arbejdsliv	6	17	62,4	6%
Viden og handling	2	3	12,7	1%
Litteraturgennemgang om årsager til førtidig tilbagetrækning	1	1	1,0	0%

Corona-krisen	4	2	3,0	0%
Tværgående emner	6	12	30,7	3%
Praksisrettet forskningsviden	4	2	4,0	0%
Kemisk arbejdsmiljø*	23	43	151,6	13%
I alt forsknings- og udviklingsprojekter		399	1110,2	98%
AES-udredninger		36	23,6	2%
I alt støttet		435	1133,8	100%

Anm.: Før 2013 hed temaet "Stoffer og materialer". Der har desuden været en række særopslag om kemisk arbejdsmiljø under forskellige overskrifter såsom 'luftvejs- og hudlidelser', 'epoxy og isocyanater' og nanosikkerhed.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden slået de samme syv brede temaer op. Disse temaer var de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler og nyt arbejdsliv. Desuden var stoffer og materialer medtaget som tema.

Efter 2012 har hovedtemaerne i fondens opslag primært været 2020-strategiens prioriterede arbejdsmiljøområder: arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø og muskel- og skeletbesvær, samt det tværgående område virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet – i 2016 og 2017 blev de suppleret med temaerne luftvejs- og hudlidelser samt epoxy og isocyanater. I 2. runde 2019 kom kemisk arbejdsmiljø med som hovedtema.

I 2021 er der indført nye tværgående temaer som led i udmøntningen af den nationale forskningsstrategi. Det drejer sig om:
 Viden om sammenhæng mellem arbejdsmiljø og helbred
 Viden om virksomhedernes arbejdsmiljøindsats og/eller
 Viden om implementering og udbredelse af interventioner og indsatser.

Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg forsøger at tilgodese alle hovedtemaerne. Den faktiske fordeling af midler på de enkelte hovedtemaer afhænger dog af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet.

Inden for de nævnte temaer ser fonden gerne projekter der har fokus på betydningen af kønsforskelle, sproglig og kulturel baggrund, alder, unge og nyansatte, korttidsansatte samt udsatte grupper. Desuden prioriterer fonden projekter med samarbejde mellem forskningsmiljøerne. Det fremgår af de konkrete opslag, hvilke emner fonden er særligt interesseret i at få udforsket, udviklet eller afprøvet.

I tabel 4 ses en oversigt over bevillingsmodtagere fordelt på type institution igennem hele fondens levetid. For overskuelighedens skyld sættes der lighedstegn mellem bevillingsmodtager og hovedansøger. Hvis flere institutioner samarbejder om et projekt, henregnes hele bevillingen til hovedansøgeren.

Tabel 4**Samlet støtte 2003-2023 fordelt på bevillingsmodtager**

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler (mio. kr.)	Andel af samlet bevillingssum
NFA	135	425,3	39%
Arbejdsmedicinske klinikker	123	307,0	28%
Universiteter	81	203,8	19%
Rådg. virksomheder	35	81,0	7%
Øvrige	40	76,1	7%
I alt	414	1.093,2	100%

Anm.: Arbejdsmedicinske udredninger er ikke medregnet i denne tabel. Se Tabel 3 for den totale bevillingssum.

Støtte til forskeruddannelse

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har i 2023 støttet 4 ph.d.-projekter.

4. FormidlingsaktiviteterÅrskonferencen

På fondens årlige konference den 3. maj var 150 deltagere samlet på Radisson Blu Scandinavia Hotel i København for at høre om nye forskningsresultater og igangværende projekter. Oplæggene spændte over mange forskellige problemstillinger i arbejdsmiljøet – Sundhedsskadelige effekter af rens- og smøremidler, arbejdspladskulturens betydning for MSB, moralsk stress i velfærdsprofessionelt arbejde, positive psykosociale faktorer i arbejdet, effekten af certificeret arbejdsmiljøledelse mm. Projekterne spændte også bredt hvad angår undersøgelses-design og anvendte metoder – fx registerbaserede studier, observationsstudier, interventionsstudier og kvalitative studier.

Herudover formidler fonden om de resultater og den viden, der er kommet ud af projekterne, på fondens hjemmeside www.amff.dk og i fondens nyhedsbreve.

5. Forskningsresultater

Resuméer af resultaterne fra de afsluttede projekter i 2023 er vedlagt som bilag til denne redegørelse.

Der er i 2023 afsluttet følgende projekter:

- 1. Arbejdsmiljøorganisationens kompetencer til at forebygge og håndtere virksomhedens konflikter - AMOKK**
Syddansk Universitet
- 2. Indkapsling eller Sanering af Asbest – Hvad er Bedst? (Asbest-valg)**

COWI A/S

3. **Betydning af organisation, ledelse, team og medarbejder for fysiske arbejdsbelastninger og muskelskeletbesvær**
NFA
4. **CAML – Effekten af certificeret arbejdsmiljø**
Syddansk Universitet
5. **Afdækning og håndtering af drypvis sygefravær i to store organisationer**
Arbejdsmedicin Herning, Regionshospitalet i Gødstrup
6. **Ergonomiske interventioner som behandlingen for arbejdsrelateret muskel-skeletbesvær i arm, skulder og nakke: et systematisk Cochrane review**
Center for Planlagt Kirurgi, Regionshospitalet Silkeborg
7. **Oversættelse af sikkerhed – udvikling af meningsfulde, involverende og målbare sikkerhedstiltag i bygge- og anlæg**
Arbejdsmedicin Herning, Regionshospitalet i Gødstrup
8. **Forbedring af sikkerhedsklima og sikkerhedsniveau: et multi-level integreret ledelsesbaseret sikkerhedstiltag på byggepladser (Toolbox 2)**
NFA
9. **Forebyggelse af ulykker ved håndtering af kvæg - Udvikling af målbare indikatorer**
SEGES
10. **Optimeret skridsikkerhed i arbejdsfodtøj som tiltag mod fald- og glideulykker**
Aalborg Universitet
11. **Potentiale for forebyggelse af arbejdsulykker i trafikken – indflydelse af organisatoriske faktorer og teknologiske hjælpesystemer**
NFA
12. **MSB-kultur. Muskel- og skeletbesvær: Har kulturen på arbejdspladsen betydning?**
Arbejdsmedicin Herning, Regionshospitalet i Gødstrup
13. **Mekaniske exoskeletter til nedbringelse af skulderbelastninger i slagteri-branchen**
Arbejdsmedicin Herning, Regionshospitalet i Gødstrup
14. **Øger høj fysisk aktivitet på arbejdet og løftarbejde risikoen for progression af åreforkalkning, hypertension og hjertesygdom – og er der forskelle mellem kvinder og mænd?**
Arbejds- og Socialmedicinsk Afdeling, Holbæk Sygehus
15. **Internet-leveret Behandling af Arbejdsrelateret Stress – Udvikling af et internet-leveret behandlingstilbud (iMARS) baseret på et eksisterende evidens-baseret stresshåndteringstilbud**
Arbejdsmedicin, Aarhus Universitetshospital
16. **Med samvittigheden på arbejde – acceleration, moralsk stress og bedre koordination i velfærdsprofessionelt arbejde**
Københavns Professionshøjskole
17. **Uønsket seksuel opmærksomhed (USO) fra ledere og kollegaer**
Syddansk Universitet
18. **Sundhedsskadelige effekter af rens- og smøremidler – bedre risikovurdering på virksomheder der vedligeholder motorer og maskiner**

NFA

19. **Udredning om erhvervsmæssige belastninger, der kan medføre udvikling af slidgigt i hofter**
Arbejdsmedicin, Aarhus Universitetshospital
20. **Udredning af sammenhængen mellem udsættelse for asbest i arbejdsmiljøet og udvikling af lungeasbestose**
Arbejds- og Miljømedicinsk Afdeling, Aalborg Universitetshospital

Vedlagt

- ./.. Temaopdelt liste med igangværende projekter
- ./.. Temaopdelt liste med projekter afsluttet i 2023
- ./.. Slutskemaer for de afsluttede projekter i 2023